

Modul 3: Kommunikation og kropssprog, Kommunikation og konflikt

Kilder:

Kommunikationsmodel: http://akira.ruc.dk/~gud/euc06/docs/komm_plan2.htm

Adam og Eva – Undertekster til Måns Herngren og Hannes Holms film "Adam og Eva", IN: Tine Breum: Film, fortælling og forførelse, s.200-201. Frydenlund, 2001.

Samtaleprincipper og facework: Marit Grimstads materiale - *Omskrivning af John E. Andersen: Sproghandlinger, dlf, 1989*

Diskussion eller Dialog – Beskrevet efter input fra Inga Juul, lærer på Vallekilde-Hørve Skole i Hørve (Metode 1: Diskussion eller Dialog, s. 16 – 19 IN: "Metodehåndbog. "Er du med mod mobning ? – 42 veje til bedre trivsel"., DCUM, 2006.

Dette modul har fokus på kommunikation. Formålet er for det første at give eleverne viden om grundlæggende kommunikationsprincipper – inklusiv de nonverbale signaler. For det andet at skærpe deres bevidsthed om, hvilken betydning konstruktiv kommunikation har i klasserummet - både for det sociale liv og den faglige indlæring. De skal lære, hvordan man ved hjælp af sproget kan forebygge og løse konflikter.

Modulet veksler mellem klasseundervisning med ppt., øvelser, tekstillæsning og videoklip og er bygget om op følgende punkter:

	Materiale
1. Hvad er kommunikation?	Ppt. slide 1-5
2. Non-verbal-kommunikation	Øvelse 2 Youtube-klip
3. Samtalen som kommunikation - undertekst	tekst "Adam og Eva" (s.5) Øvelse 3
4. Samtalen som kommunikation – facework og samarbejdsprincipper	ppt. sl 6-8 evt. klip fra "Broen" artikel fra "Metro"
5. Dialog i klasserummet	ppt. sl. 9

Øvelser og teoretiske overvejelser bygger på følgende begreber:

- Kommunikationsanalyse
- Den anerkendende samtale
- Undertekst, samtaleprincipper, facework
- Diskussion eller dialog

Fremgangsmåde:

1. Hvad er kommunikation?

Læreroplæg om kommunikation ved hjælp af ppt. Slide 1-5. Spørgsmål til eleverne undervejs og konkrete eksempler til modellerne.

OBS! Tjek om stx-eleverne evt. har haft deres 1.AP-modul og allerede har snakket om, hvad sprog er. I så fald kan man gå let gennem de første slides.

Slide 3: Elevernes svar kan f.eks. være tale, skrift, mimik, sang, berøring, eller det kan være de nævner diverse medier – facebook, tv-udsendelser, breve m.m.

Slide 4: Kommunikationsmodellen viser envejskommunikation – men modtageren kan selvfølgelig på forskellig måde give feedback. Eleverne udfylder modellen med konkrete eksempler, hvad de forskellige elementer kan dække over. At afsenderen f.eks. både kan være en tv-station med flere tusind modtagere og læreren i den aktuelle undervisningssituation. At mediet kan være en avis eller en sms. At formålet kan være information eller underholdning. Osv. Snak om begrebet 'støj'. I bogstavelig forstand kan det f.eks. være støj på gangen, som gør det svært at høre, hvad læreren siger. Men støj kan også forstås i overført betydning, som det, der forstyrrer modtagerens opmærksomhed eller gør, at budskabet opfattes anderledes end tiltænkt.

Slide 5: En anden måde at illustrere forskellige former for kommunikation på, i forhold til, om kommunikationen går én eller flere veje, og hvilken rolle sproget spiller.

Pointe: Modellerne ser enkle ud – kommunikation er en meget kompliceret proces, der giver mulighed for mange misforståelser.

(For mere info om kommunikation se f.eks.

<https://sites.google.com/site/danskfag/vaerktoejer/kommunikationsmodel> eller

http://www.denstoredanske.dk/Krop,_psyke_og_sundhed/Psykologi/Psykologiske_terner/kommunikation

2. Nonverbal-kommunikation

Eleverne er ofte ubevidste om, hvilke signaler de sender, når de kommunikerer. Det er derfor vigtigt at gøre dem bevidste om den "nonverbale kommunikations grammatik".

a.

Start med en definition og nogle eksempler på, hvordan man kommunikerer nonverbalt.. Brug evt. dig selv som eksempel – stil dig f.eks. for tæt på en elev, lav pludselig en markant ændring af dit kropssprog el. lign.

b.

Øvelse 2 – den nærværende og anerkendende samtale

Formål:

At vise hvor vigtigt det er at være nærværende og anerkendende i samtalen.

Fremgangsmåde:

Eleverne er sammen to og to.

A fortæller B om sin sommerferie. Først lytter B aktivt. Når læreren giver tegn, undgår B øjenkontakt, og ser alle andre steder hen.

A og B bytter roller. B fortæller om sin fritid. A er uinteresseret og prøver at overtage samtalen i stedet for at lytte, vil have fokus på sig selv. Når læreren giver tegn lytter B nærværende og opmærksomt resten af tiden.

Læringsperspektiv:

Runden, hvor eleverne ser væk, går ganske hurtigt; de fleste stopper af grin.

Opsamlingen, om hvad manglende øjenkontakt og opmærksomhed betyder for kommunikationen, er vigtig – og det tages op igen i forbindelse med diskussionen om det gode publikum i modul 5.

c.

Også når vi taler sammen kommunikerer vi nonverbalt. Se klip fra Youtube:

www.youtube.com/watch?v=cQLDQXUYHCQ Fortæl eleverne, at de skal se en journalist, der interviewer skuespilleren John Cusack og forveksler ham med Kevin Spacey.

Pointe: Vi afkoder hinandens nonverbale sprog mere eller mindre ubevidst, og det har stor betydning for vores opfattelse af hvad der bliver sagt.

3. **Samtalen som kommunikationsform - undertekst**

Undertekst som begreb: Det, der ikke bliver sagt direkte, som man må 'læse mellem linjerne' eller som man tolker sig til ud fra kropssprog m.m. Underteksten i klippet med Cusack er en voksende forvirring og irritation.

Et andet eksempel er et kort uddrag af en dialog mellem et ægtepar fra Måns Herngren og Hannes Holms film "Adam og Eva", som klassen læser i fællesskab. (se s. 4) Underteksten må læseren/lytteren som regel selv finde frem til, men her i dialogen fra filmen er underteksten simpelthen skrevet ind efter replikkerne i kursiv. Dialogen viser den store afstand mellem det, der siges direkte, og underteksten. Basis for mange misforståelser.

Øvelse 2 – om samtale og undertekst:

Eleverne stiller sig sammen i deres netværksgrupper a 4. (Borde og stole rykkes ud til siden).

Instruktion: I skal improvisere et møde mellem to naboer på gaden. De kan ikke lide hinanden, og har en gammel konflikt kørende, men denne gang kan de ikke undgå at tale sammen. To i gruppen er naboer, to agerer undertekst, det vil sige, at de siger højt, hvad der egentlig ligger under den replik, der bliver sagt. (Eks: "jeg ku' høre, I havde glade gæster i går" – undertekst: sikke en larm!) Inden I går i gang, skal I kun bestemme, hvad konflikten handler om (et for højt hegn, en hund der gør meget, ukrudt på fortovet el. lign.) Resten er improvisation.

Stram tidsramme meldes ud fra starten, f.eks. 5 min. Derefter frivillig fremvisning af 1-2 grupper for resten af klassen.

4. **Samtalen som kommunikationsform – samtaleprincipper og facework**

Hvorfor siger vi ikke, hvad vi tænker og mener? Hvad er risikoen ved at være ærlig? Vi kan såre og fornærme hinanden – true hinandens 'face', og så opnår vi ikke ret meget.

Slide 6-8 i ppt.

Vores måde at tale sammen på er styret af to principper: *effektivitetsprincippet og høflighedsprincippet.*

Evt. Klip fra "Broen" – hvad sker der her?

Man skal finde måder at kommunikere på, hvor man får sagt det vigtige uden at krænke hiandens face. Handler i høj grad om at kunne styre sine følelser og aflæse samtalepartnerens kropssprog. I nogle erhverv har man meget brug for den kompetence.

Fælles/individuel læsning af artikel fra Metro med følgende udgangspunkt:

Hvorfor er manden her en genial konfliktløser?

5. **Dialog i klasserummet**

Opsamling med klassesdiskussion: Hvad betyder det her for den måde, vi snakker sammen på i klassen?

Før i tiden foregik meget undervisning som envejs-kommunikation. I dag bygger det meste undervisning på dialog – vi lærer gennem samtale. Derfor er det vigtigt at være opmærksom på at kommunikere konstruktivt. Kobling til klassekontrakt – f.eks. at vise hinanden respekt samtidig med, at man får sagt det, man gerne vil sige. De nonverbale signaler også vigtige i denne sammenhæng. Hvis Peter ruller med øjnene, når Søren siger noget, eller hvis man sidder og kigger ud ad vinduet, mens en anden holder oplæg...

Det betyder *ikke*, at det er dårligt at være uenig, men også uenighed skal bruges konstruktivt. Se slide 9. Hvad sker der, hvis man kører et gruppearbejde efter diskussionsprincipper?

Undertekster til Måns Herngren og Hannes Holms film "Adam og Eva":

ADAM:

Er du træt?

(skal vi bolle?)

EVA:

Ja

(nej)

ADAM:

Jeg kan massere dig?

(hvad med en hurtig?)

EVA:

Jeg vil læse

(nej, sagde jeg)

ADAM:

Du ... det der hus, der er til salg, måske skulle vi alligevel kikke på det?

(vil du så nu?)

EVA:

Jeg troede du havde rækkehusangst

(tror du jeg hopper på den?)

ADAM:

Det kan måske være meget hyggeligt at bo i et hus

(det føles som om, den er halvt inde)

Eva vender sig mod Adam

EVA:

Hvis vi får børn ville det jo være perfekt med et stort hus.

(så skal det være uden prævention)

Adam og Eva siger ikke noget, men kysser hinanden.

ADAM:

(det her er afpresning)

EVA:

(helt sikkert)

